

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu iese de doua ori pe saptamana: joi si Duminica. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiul prenumeratiunii pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. car' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr 34. ANULU XII.

Sabiu, in 30 Aprile 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru intea ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. la

Astadi in 10 Maiu c. n. nepotendu-se tiene siedinti'a lunaria a Comitului Asociatiunei transilvane, din cauza, ca numai trei membri ai Comitului se potura presentá la siedintia: asiá resp. DD. membri ai Comitului suntu pofiti, cá la siedinti'a venitoare, ce se va tine in 7 Iuniu dupa cal. nou a. c., sa binevoiesca a lua parte.

Dela presidiulu Asociatiunei transilvane.

Sabiu in 10 Maiu c. n. 1864.

Proportiunea poporatiunei, possessiunei si a dărei între natiunile ardelen.

(Continuare din nr. premergatoriu.)

Acesta este cuprinsulu articolului mentionatu, pe care credemu a-lu fi tradusu sincere, ba nice erorea din calcululu ingineriului Mersich, la care in textu pune 2 milliöne in locu de 3 milliöne, nu l'amu schimbatu; séu de suntu sminte in traducere, ele au purcesu din convingere, cumca asiá, ear nu altminteré debuie intielesu.

Articululu nu este nice de cátu favoritoriu Romániloru, ba nu este nice dereptu pentru densii; totusi suntemu de parere, ca are mare interesu pentru Románi, din care cauza suntemu cu multiamita recunoscatóre pentru corespundentele H. H., deorece calcularea Domnialui ni-au fixatu unele puncte de plecare pentru totdeun'a; acestu castigu este cu atátu mai mare, cu cátu este mai cu anevoia a face astfelu de calcule, ori a le poté censurá si controlá, descoperindu alte date totu din fontánele, din care suntu scóse, fiindca pentru de acumu ne este cu nepotintia a ajunge la acele fontáni si a ne face noi de noi calculári derepte radimate pe date positive.

Punctele fipsate suntu:

1. Cumca possessiunea séu proprietatea de pamentu a natiunei románe in Ardélú si pártile desmembrate: a) la nice o templare nu póte fi mai mica de 3,543,953 jugere productive, b) cumca póte, si in fapta este mai mare de atáta.—

2. Cumca possessiunea séu proprietatea magiario-secuia de pamentu, a) nu póte fi la nice o templare de 5,446,317 jugere productive, b) cumca póte, si in fapta este mai mica de atáta.—

3. Cumca proprietatea de pamentu pe partea Romániloru, este calculata: a) singuru numai pentru 2/3 párti a Romániloru desjobagiti in comitate si cele dóue districte Fagarasiu si Chióru, b) pentru 2/3 a Romániloru din fundulu regiu, care se vede din aceste cuvinte: „De miután a szász földön is kevesebb oláh földbirtokos van, mint szász, úgy itt is, mint a megyéknél vettem volt fel, csak két harmadát vehetem úgy mint földbirtokos” — ipsissima verba, — c) pentru possessoratulu, adeca nobilimea de sänge romanescu, este calculata 1/10 din acea catatime de jugere, care a remasu, dupace a subtrasu din 9,985,967 productive, partea care ar dat'o Romániloru si Sasiloru.—

4. Cumca nu s'au calculatu pe partea Romanimeii a) din fostele dóue regimente de infanteria si din fostulu regimentu de hussari de granitia, b) pe partea Romániloru, cari locuiescu si possuudu pamentu in cetáti, oppide si locurile taxale, c) pe partea clerului, respective a parochieloru greco-unite, si a bisereceloru unite, nice baremu unu jugeru de pamentu, care tóte bine suntu possessiuni curatu romanesci, d) nice domeniulu metropoliei dela Blasiu, nice alu seminariului dela Cutu, pe care nu potemu crede, ca sa le fia cuprinsu in acea 1/10 data nobilimeii románe; pentruca nu se potu numerá între acea possessiune; nu suntu calculate la proprietatea romána.—

5) in proprietatea de 5,446,317 lasate natiunei magiario-secuie, este computata a) intrég'a possessiune de pamentu, din dominiile fiscale Ardelen, b) tóta possessiunea roma-

nésca de sub punctulu 4. c) tóta proprietatea de pamentu a Armeniloru, strainiloru si Evreiloru, macarea pe aceste poporatiuni le-a subtrasu din numerulu locuitoriloru Ardealului de 2,200,000, d) si tóta possessiunea de pamentu a totoror episcopieloru, bisericeloru si instituteloru nerománe, din tóta tier'a.—

Cándu articulu de fatia aru fi unu simplu operatu statisticu, fára alte tendintie, n'amu avé nemie'a incontr'a densului, ori ca i-amu descoperi scaderile singuru din punctu de vedere statistico-sciintificu; elu insa are tendintia polica, cu scopu, de a legitimá nasuintiele opuse celoru romanesci, care se vede din urmatórele cuvinte a le articolului: „Sok helyről fel lévén szoltiva, hogy mi modon lehetne az Erdélyben lakó három főnemzetek földbirtok-orányát megtudni”, ear mai la vale se vedu aceste díse: „Ezt is csak azért teszem, hogy miután tőlünk Magyaróttól mindent el akarnak vonni, legalább lássák, hogy anyagilag iőbbet bír a magyar és székely nemzet magára, mint a többi nemzet egyetemesen”; deci aceste síre nu lasa nice o indoiela mai multu despre scopulu articolului. Deci déca scopulu acestui articlu statisticu este, cá sa legitimeze si escuse tendintie politice a le natiunei magiare si ale celei secuiesci in Ardealu, incontr'a tendintieloru politice ale natiunei románe si sasesci, apoi avemu totu dreptulu de a pretinde: cá operate statistice, eulise cu scopu politicu, sa nu cuprinda in sine nice unu jugeru de pamentu mai multu, decátu intrádeveru si in fapta possuudu culare natiune.—

Amu fi trecutu cu tacerea si preste acestu articlu, precum amu facut-o cu alte incercári de soiulu acest'a, care fusera date mai antiertiu publicitatei, fiindca eramu convinsi, cumca ori cine le va lua a mána, usioru va cunósce, ca nu suntu cualificate de a poté basá ce-va pe dênsele. Alt-felu insa sta lucrulu cu articulu de fatia; acest'a dupa intocmirea sea, si dupa imbracamintea, sub care ese in publicu, este cualificatu de a poté seduce si a dá indreptariu convingeriloru acelor barbatu, cari stau in fruntea afaceriloru politice natiunale romanesci si sasesci; adeca pe cei d'antáiu de a-i abate dela partinirea drepteloru tendintie románe si sase, ear pe cei din urma, a-i face si mai infocati in aperarea nasuintieloru románe si sase, ba chiaru de a-i aduce in perielu, de a se opune si la acele nasuintie magiare si secuie, care suntu drepte si vrednice de tóta partinirea, vediendu ca pe partea cestoru din urma se folosescu argumente, scóse din possessiunea de pamentu, carea intru adeveru nu este nice magiaria, nice secuiesca.—

Deci dar parerea nótra este aceea: ca sa se subtraga din possessiunea de 5,446,317 jugere: 1) teritoriulu districtului Naseudu, cá proprietate romána,— teritoriulu comuneloru si alu locuitoriloru fosti militari in regimentulu J. de granitia, si alu pártii románe din fostulu regimentu de husari, care, afara de Racostia, este proprietate romána,— Proprietatea de pamentu, care se tine de bisericile si parochiele unite in Ardélú si pártile desmembrate,— proprietatea de pamentu a locuitoriloru románi prin cetáti, orasielie si locurile taxale din comitate si scaunele secuiesci, care tóte adaugendu-se la possessiunea romána de 3,543,953 jugere, se va vedé de locu; cumca proprietatea de pamentu romána trece multu preste 4 milliöne jugere, adaugendu-se si domeniulu archiepiscopescu si alu seminariului din Blasiu.—

2. Sa se subtraga tóta proprietatea de pamentu a dominiiloru fiscale, care nu este iertatu a se pune in compen'a nice uneia din natiunile ardelen.—

3. Sa se subtraga proprietatea de pamentu a Evreiloru, si strainiloru, dar anumitu proprietatea natiunei armene, care este multu campanitoare, precumu suntu adeca teritoriile cetátiloru l. r. Gherl'a si Ibasfaleulu cu dominiile care le pos-

sedu, și care nu sunt proprietate magiara, nice secuieșca, precum nici cele multe moșii, ce facu proprietatea mai multor familii armene în toată țeara. Această subtragere o pretindem cu dreptu atât mai mare, cu câtu că H. H. au luat de basa la calcularea sea, operatele dessarcinării, și darea pamentului; deci dar cine nu vede, câtu de multu a debutu sa immultiéca în modulu acest'a proprietatea magiara și secuieșca, computandu totu pamentulu în partea lor, câtu compete după summ'a de dare, care o suppoarta, proprietatea româna de sub 1), cea fiscala de sub 2), proprietatea arména de sub 3), precum și proprietatea de pamentu a episcopiei catolice transsilvane, a capitulului și a celorlalte institute pie și scolastice, atâtu catolice, câtu și de alte confessiuni! —

Convingerea noastră mai incolo este aceea: ca, candu se elaboréza statistic'a possessiunei de pamentu spre scopuri politice pentru natiunile ardelené, sa se lasa afara din calculu toată proprietatea de pamentu, care nu privesce pre individii fiecárei natiuni, cá párti întregitóre genetice, prin urmare, ca sa remána afara din calculu atâtu dominiile fiscale, câtu și cele episcopale, ale institutelor, bisericelor etc. calculandu-se tote aceste proprietáti fiecare pentru sine, cá persóne morale cároru competu drepturi politice cá atari, ear nu cá natiunale; — în Ardélu unde religiunile sunt factori politici pentru sine (recepte), se póte cere acés'a cu totu dreptulu, pentruca numai astfelu se póte sci factic'a proprietate areala a fiecárei natiuni. —

Este fapta, cumca natiunea secuieșca cá natiune politica nu voiesce a fi un'a cu cea magiara politica; deci dar este pré firescu lucru, ca possessiunea de pamentu secuieșca sa nu se amestece cu cea magiara, ci sa se calculeze diferita pentru sine, fiindca numai în modulu acest'a se póte cunoșce factic'a possessiune de pamentu a celor patru natiuni politice (recepte) în Ardélu. —

Ear pâna candu nu se va face acés'a, cá sa ne pótemu convinge de contrario, noi Români vom crede și vom dice fára incetare, cumca noi avem mai mare proprietate de pamentu în patria, fatia cu fiacare natiune, prin urmare noi dámu mai multa dare, pórtámú mai multe greuminte etc., dar cu tote acestea, nu pretindem mai mari și mai multe drepturi, ci numai — egale. —

Acea impregiurare cumca corespundentele H. H. candu imparte proprietatea după numerulu sufletelor, face atâtu din Români desjobagiti, câtu și din cei din fundulu regiú pe câte $\frac{1}{3}$ parte proletari, negandu-le toată proprietatea de pamentu, o supunem simpléminte la judecat'a publicului cetitoriu, care cunoșce referintiele de proletariatu în Ardélu, și scie, cumca apropoitione, Români cá cei mai numerosi, au totusi celu mai micu numeru de proletari, și cumca proletariatu se incubéza cam prin cetáti și orasie. — (Capetulu va urmá.)

Inca unu cuventu în privinti'a industriei.

De unu tempu incóce cetimú mereu la articuli atingatori de starea finantiala a țerei nóstre, și vedem o gramada de proiecte indreptátore de acea misera stare, în carea ne aflámú. Audim de tote párti tanguiri asupr'a greleloru contributiuni și asupr'a luxului, care graséza și care au inceputu a se verí pâna și în clasele inferióre a le societáției nóstre, ba mai citimú iarasi în K. K. o modesta parere a unui corespundinte din Mezó Bandu, în care ni se face propunerea a me întórcé iara la pânuurile și manufacturile, ce se potu produce în familii s. a. m. d. p.

În adeveru, ca déca cetimú în Omeru, cum Andromache femeia ducelú din Troia Hectoru tiesea la resboiu; déca vedemú astadi producendu-se pe scena câte o drama classica antica și vedemú pre Clitemnestra în purpuru și pre fii'a acesteia Electra, torcendu cu fusulu din caieru și déca mai citimú ca cutare și cutare consorta a cutáru și cutáru cesare Románu facea cu mânele eii auguste tog'a etc.: este ceva rapitoriu și pentru nescine cu o fantasía poetica și corumpatoriu, încátu s'aru cugetá strapusu în o aurea aetate, cându soci'a s'a cu delicatele eil manútie aru resuci firele, care se fia mai tardú tiesute în unu vestmentu pentru trebuintia iabindului eii barbatu. Dar acele tempuri au trecut demultu, și lumea nu va sa scia decátu de „progressu.“ Astadi máșinele cele multe au maturatu classicitatea antica, și astadi ducessele, princessele, ba și contessele și baronessele nici atât'a ostenála nu-si mai iau, cá sa mérga în depozitele fabricelor în pravalii, cá sa dea bani gat'a pe ele. Acés'a o facu numai damele și în genere femeile din clasele mai josu decátu cele pomenite, cároru déca amu avea sa le observámú ceva în privinti'a acés't'a, aru fi numai, ca póte cercetéza prea de multeori aceste depozite, fatia cu referintiele nóstre, numai absorbitóre de bani.

Eata dar la care modesta observatiune ne-amu restringe, fára de a fi asiá de crudeli, cá sa ne condemnámú întregu seculu frumosu la tote maltratárele, câte li le potu oferé cánep'a, inulu și alte de felulu acest'a dela smulsu, topitu, spalatu, meliatu, periatu și tote câte mai vinu de a se face panacându devinu vestminte, — pentruca trebuie sa cugetámú și la impregiurarea, ca cu tote acestea pentru incaltiaminte și alte multe trebuintic totu nu amu castigá multu. Nu pótemu dar subscrie propunerea din Mezó-Bánd, cá unu ce scapatoriu de calamitatea finantiala, chiaru și pentruca ne tememú, ca de s'aru și apucá vreocátiva a o practisá, aru fi numai unu ce efemeru. Tierile apusene a le Europei, unde classicitatea mai susu pomenita de multu nu mai esista nici în poporu, nu ducú atât'a lipsa de bani, de și pórtá vestminte mai fine; dar caus'a e, ca acolo e impartita activitatea, lucrulu mai bine decátu la noi, și din cauza ca au industria.

Nu ne remáne alta decátu sa incepem de nou a pledá pentru radicarea industriei; a pledá de nou pentru procurarea toturorú mijlócelorú favoritóre industriei, cu unu cuventu pentru de a pune poporulu în positiunea de a castigá mai multu, spre a-si poté implini tote recerintiele de astadi.

Candu industria aru fi radicata, o parte a populatiunei producanta de materii crude le aru liferá industriasilorú pentru bani. Industriasii aru liferá iarasi productele lorú parte deadreptulu celorú ce au trebuintia de ele, parte negutiatorilorú, cari din a dóua mâna le lifera celorú ce au trebuintia totu pentru bani. Dar pînre aestia inca cate bratie nu mai trebuie ocupate, cari prin ostenála lorú iara castiga bani? câte capacitáti nu se potú remunerá inca parte prin inventiunile spre usúrarea producerei, fia a materielorú crude, fia a productelorú artei și industriei; parte pentru inteliginti'a dirigeré a máșinelorú inventate spre togmai mentiunal'a producere mai inlesnitóre.

Ei! daru cumu sa se puna tote acestea în picitóre, candu ne lipsescu banii, după cari ne svercolimú în atátea feluri și nu i potemú aflá? Mosiulu Adam de siguru nu au capetatu capitalu în bani, dela care sa-i fa creditu stranepotii lui, ci elu au priimitu aceea ce ni-au ramasú si noué: natur'a, în care ne aflámú și noi, cu tote productele ei. Acei stranepoti cari au invetiatu a folosi bine aceste produse ale naturei au prasiu capitalu, pe care inmultíndulu s'au iamultitu și re-suisitele de lipsa pentru trebuintiele lorú, cu cari au inmultitu apoi atâtu capitalulu, câtu și celelalte requisite pentru o noua inmultire a capitalului. (Va urmá.)

„Sürgöny“ despre politic'a Magiariilor și Secuiloru.

„Sürgöny“, fói'a oficiósa din Pest'a, — si dá silintia, cá sa convinga pre Magiarii și Secuii din Transsilvani'a, ca politic'a lorú de pân'acumu fatia cu diet'a a fostu gresita; le imputa de nou, cáci n'au intratu în dieta în anul trecutú, și-i svatuiesce, cá, cunoscendu-si erórea, sa si-o indrepte, mergendu de aci 'ncolo mâna 'n mâna cu celelalte natiunalitati transsilvane și intrandu în diet'a, ce se redeschide în 11/23 Maiu. Sa paraséca, dice, politic'a de pân'acum, politic'a pasivitáti, carea Magiariilor și pân'acum li-au adusu atât'a nefericire, și carea, de nu se voru lasá de ea, le va aduce în fine perirea totala. — Spre intarirea assertului seu aduce unu citatu din scrierile lui Stefanu Szechényi din 1846, unde acés't'a descrie în câte-va trasuri politic'a lui Franciscu Deák. Szechényi dice, ca nu cunoșce alu doilea individu cu atât'a patriotismu cá Deák; și diplomati'a lui aru fi escelinte, déca aru fi Ungari'a o țiera de sine și pentru sine; dar deórece cestiunea Ungariei trebuie privita din punctulu de vedere alu imperiului austriacu, ceea-ce Deák nu face, pentru aceea politic'a lui atât'a o afla de stirba și de manca, încátu totu ce s'aru zidi pe ea, mai curendu ori mai tardú, dar órecandu de siguru, aru trebui sa se ruineze și sa se sdrobéscá. —

Ni se pare insa, ca svatulu lui „Sürgöny“ nu va aflá priimire. Din pregatirile de pân'acum celu putinu asiá se vede, cu tote ca și în Guberniu alu țerei a staruitu și staruiesce cu energia pentru intrarea Magiario-Secuiloru în diet'a, ce aru a se reincepe în curendu.

Sabii în 29 Aprile. (Diétalu.) Tocmai citimú prin foile vienése între scirile personale, ca Esc. Sea Presiedintele Guberniului regiú transsilvanu, Conte de Crenneville a trecutú prin Vienn'a, pentru de a se duce la Gastein la cura. Sanetatea distinsului barbatu din nefericire se vede a fi cam siubreda, și asiá pentru restaurarea eii se pare ca va fi de lipsa tempu mai îndelungatu și abtínere dela lucrurile oficiale. Déca potemú crede unei sciri din Vienn'a; ba póte mai curendu din Sabiiu, ce o aduse de curendu

„Presse“, apoi comissaru regescu s'aru denumi Esc. Sea Vi-
cepresedintele gubernialu, d. Ladislau Vasiliu P o p p, pre care
corespondința amintita lu numesce unulu din cei mai rezoluti
representanti ai partidei române, credincioșe constituției.
(Noi scim, ca Români nu că partida, ci că totalitate s'au
declaratu pentru constituție in conferința naționala din a-
nulu trecut.)

Fagarasiu in 7 Martiu 1864.

Cu bucuria me supunu la scrierea acestoru rendurele, și
acesta bucuria o simtu eu, și trebuie sa o simtia totu Româ-
nulu bine cugetatoriu. Dómn'a Mari'a Branu de Le-
m é n y, consórt'a dlui Capitanu supremu alu districtulu nostru,
petrunsa de spiritulu tempului și de zelulu și iubirea, ce pa-
streza in peptulu seu de mama și fiica româna cătra fiii natiu-
nei, petrunsa și insufletita de chiamarea, ce o pretinde in mo-
mentulu de fatia natiunea dela toti fiii și dela tóte fiicele ei
adeverate, inspirata de cerintiele tempului, si-puse tóte silin-
țiile, a incepe temeulu unui fondu pentruaju-
torirea juristiloru lipsiti de mijlóce din
Districtulu Fagarasiulu. Acestu inceputu se va
realisá prin tinerea unui „Maialu naționalu“ in 3|15 Maiu
a. c., pentru care s'a tramisu bilete de invitatiuni in tóte păr-
tile Transsilvaniei, Ungariei și Banatulu, apoi in Bucovin'a și
Bucuresci. Deci suntu rogati toti acei fii ai natiunei, cari au
priimitu bilete de invitatiune, a le imparti intre fiii zelosi, cari
suntemu convinsi, ca nu-si voru retrage denariulu loru dela
acesta intreprindere naționala, de care se póte dice, ca cá in
tiér'a Oltului nicairi airea nu este lipsa.

La acestu maialu se voru tine declamatiuni in onórea di-
lei, din partea mai multoru tineri juristi etc. Voru luá par-
te tóte comunitáțile din Districtu prin reprezentanti loru, și
câti locuitori voru dorí a se bucurá de acesta serbatóre na-
ționala.

Totdeodata ne-amu bucurá prémultu, déca stimabili
Domni și dómne invitati nunumai aru contribuí, dara ne-aru și
onorá cu presentia Domnieloru Sele.

Ce tine de immultirea acestui fondu, dómnele și dami-
celele române din Districtu voru fi rogate la tempulu seu pen-
tru gatirea unoru lucruri de mâna, care dandu-se in loteria
voru sporí, apoi se voru dá mai departe concerte, baluri, etc.
și asiá suntemu convinsi, ca spriginindu intreprinderea nobilei
dómne, și fiindu mai pasatori decâtu in trecut, vomu face
aceea, pentru care posteritatea ne va binecuentá și dincolo
de mormentu.

I. C.

Saschizu a trei'a di de Pasci, 1864.

Astadi pela 11 óre dandu-se semnalulu cu clopotulu celu
mare, se adunára toti elevii și elevetele in numera de 83 in
scóla noastră de aici gr. or., și fiindu ca aci erá loculu pré-
ngustu spre a cuprinde multimea eleviloru și auditoriloru, ne
duseramu cu totii in s. biserica, unde se tinú esaminarea ambe-
loru despartiaminte sub conducerea P. Protopopu Z. B o i u.
Cându intrá P. Protopopu cu mai multi preoti și invetiatori
de prin-pregiurulu nostru, cari toti venisera, cá sa véda re-
sultatulu examenulu nostru, precumu și metodulu aplicatu de
invetiatorulu nostru D. C. Rolbeanu, i priimíramu cu accla-
matiuni, și apoi numai decâtu standu cu totii pe picioré, elevii
cantara rogaciunea inainte de scóla „Bine esti cuventatu Chri-
stóse Dumnedieulu nostru,“ și dupa asta numai decâtu in-
cepura a se 'ntrebá elevii din despartiamintulu I. și apoi din
II. Elevii cu totii respusera la tóte întrebările, ce li se pro-
pusera, fórté respicatu și pe neasceptate, încátu pre toti au-
ditorii i cuprinse viua placere, cumu acesti elevi asiá micuti
au propasitu asiá departe cu invetiamentulu, in restimpu asiá
de scurtu de 7 luni. — Dupa ce se 'ntrebara elevii din tóte
studiele, intonara cantările S. Liturgii și nisce poesii natiu-
nale, cu melodia fórté placuta, încátu din ochii multoru aseul-
tatori vedeai curgendu lacrimi de bucuria, vediendu ceea-ce
n'au mai vediutu la noi. Examenulu se fini cu „Fia numele
D-lui binecuentatu de acumu și pâna 'n vécu“ și cu unu cuventu
alu Dlui Protopopu, in care laudá diliginti'a și portarea inveti-
atorulu in și afara de scóla, laudá pre elevi, ca s'au pur-
tatu asiá de cu cuiintia și au cercetatu asiá de regu-
latu scóla, cá nici odata aici la noi, imbarbatá pre
parinti, cá si pre venitoriu sa-si tramita regulatu pruncii la
scóla, cáci numai asiá-si va pote implini invetiatoriula mis-
siunea sea cea mare, și numai asiá ne vomu poté ajunge sco-
pulu si tint'a, la care nadiuimu cu totii; apoi provocá pre
poporu, cá sa faca cas'a pentru invetiatoriu, cá sa nu mai fia
silitu a umblá dintr'o casa 'ntralt'a, și sa repareze scóla, cáci
nu-i corespondiátóre pentru atáti'a elevi etc. — In fine, noi
poporulu românu de aici avemu santa datoria, de a aduce
profunda multiamita publica atátu d. Consiliaru de scóle dr. P.
Vasiciu, cátu și d. prof. Z. Boiu pentruca ni-au recomendatu de

invetiatoriu pre unu tineru asiá zelosu, care se consacréza
cu totdeadinsulu misiunei sele și care dtu'a nóptea se stra-
duiesce pentru cultivarea filoró nostri. — La examenulu nostru
ne imbucurara și onorara cu presentia și O. D. Parochulu
evangelicu B i n d e r, precum și dd. invetiatori evangelici
de aici. Ioann Sianta, Inspectoru scolaru.

K. V ás á r h e l y 18/30 Aprile 1864. Pré Onorate
Domnule Redactoru! De trei ani, decându me aflú și eu sta-
tionatu in K. Vasiárhely impreuna cu batalionulu Baronu Kel-
ner Nr. 41., supt alu cáru stindartu și eu slujescu, vedu
revn'a ce are curatorulu de aci, D. Ioann F r a n c u pentru
S. Biserica de aci, care sta numai din 2 familii, lângá care
și noi soldatii, cari cea mai mare parte ne tinemu de religiu-
nea ortodocsa gr. or. din Bucovin'a, și cari nu remaseramnici o-
datata nemangaiati in cele sufletesci, ci vedemu ca in tóte do-
minecile și serbatorile se face domnedieése'a slujba pe rendu
prin preoti din Orasiulu Breticu, cari pe lângá preaputinulu
venitu, ce se dá, pentru vre-o 2 holde, singuru pe speșele sus-
laudatulu curatoru, se ostenescu cale de 2 miluri și mai bine.
Acumu dela 28 Aprile pâna 2 Maiu c. n. inca au fostu Preotu,
prin care neamu impacatu cu Domnedieu. — Nu potú trece cu
tacerea a nu aminti, ca totdeun'a, la invierea și aretarea
Domnulu s'au facutu parada militara cu salvele obicinuite,
spre marirea lui Domnedieu, și spre mangaierea noastră, pen-
tru care aducemu recunoscinti'a dlui curatoru I. F r a n c u, cá
unui'a, ce mai multu multu pentru noi se ostenesce și chielu-
iesce, și nu lasa cá sa remanemu neglijiti și nemangaiati in
cele sufletesci. Unu soldatu bucovinenu.

Varietati și noutati de di.

(Scóla nóua in Sabesiu satescu.)
Concetiatiunii nostri Sasi serbara in 15|27 Aprile in Sabesiu
o serbatóre frumósa naționala-bisericéseca: punerea petrei fun-
damentale la o scóla reala și populara. Festivitatea se 'ncepú
cu rogaciuni și cantári religioșe in biserica, apoi merse nu-
merósa adunare la loculu destinatu, unde zelosulu directoru
alu gimnasiulu micu, d. F. W. S c h u s t e r (cunoscutu și
Româniloru prin ocuparea cu limb'a și cántecete nóstre popu-
lare), rosti o cuventare in adeveru demnia de festivulu mo-
mentu, ear parochulu C. M a u k s c h o rogaciune intima și
profunda, dupa carea apoi urmara ceremoniele indatinete. Sim-
patriótii nostri din Sabesiu, — o mâna de ómeni, dar tari prin
unitate și cugetu credinciosu cetatienescu, — facu lucruri mari
și minunate, radica monumente ale spiritulu și activitati loru,
cladescu palatie Museloru: pecandu noi, cei indoiti și intreiti
la numeru in acestu tinutu, nici baremu o scóla centrala nu
avemu! —

(Contributiunea cetatii Vienn'a.) In
patrariulu celu d'antátu alu anulu curinté se incassara de o-
ficiulu perceptoralu din Vienn'a: dare de pamentu 15,827 f.,
dare de chiria caseloru 1,968,746 f., dare de castigu 481,620
f., dare de venitu 977,341 f., laolalta 3,443,634 f. și adause
1,072,980 f., preste totu dara 4,516,614 f. In Aprile a. c.
s'au incassatu cu totulu dare 1,432,418 f. cu 192,454 f. mai
multu decâtu in Aprile anulu trecutú, — testimoniú in vede-
ratu despre crescerea Vienn'e.

(Magiari romani s'ati.) Cátu de arogante potú
fi foile magiare in asserțele loru privitóre la natiunea loru
fatia cu alte natiuni, despre acest'a ne da o proba nóua „Kol-
Közlöny“, care pune $\frac{1}{2}$ millionu numerulu Magiari-
loru și Secuiloru din Transsilvani'a,
cari acumu vorbescu romanesce. Scimú
și noi, ca suntu unde și unde grupe, unde Magiarii
vorbescu ori jumetate unguresce și jumetate romanesce, ori
de totu romanesce, precumu suntu iarasi tinuturi, unde Ro-
mâni vorbescu unu astfelu de jargonu; dar nici de o parte,
nici de alt'a nu póte fi vorb'a de jumetati de millióne. Co-
mitatulu Hunedórei, dupa acesta alegatiune, aru constá cea mai
mare parte din Magiari, ce vorbescu romanesce (auditi!); mai aseme-
nea și comitatulu Turdei, Clusialui, Dobácei și Solnoculu dinlaun-
tru. Spre argumentare aduce K. K. numele de familia: Ardányi,
Borodi, Bors, Dorgo, Fogarasi, Huszar, Kurucz, Zoltan etc., care
suntu legate cu numele de botezu Axentiu, Gligoru, Sofroniu,
Georgiu etc. Argumentarea se vede îndata cátu e de clarita-
tóre; pentruca a trecutú cu vederea dóue impregiurári fórté
momentóse la numele ardelene: un'a, ca domni de pamentu,
cea mai mare parte Magiari séu magiaroni, au magiarisatu
numele cele romanesce ale jobagiloru loru, alt'a ca professorii
magiari au magyarisatu sistematicesce numele scolariloru sei
români, séu celu putinu le au schimonositu, și astfelu s'a fa-
cutu din Pop'a Papp, din Sielaru Nyerges, din Pitarulu Suto
din Cándea Kendi, din Fagarasiu Fogarasi, din Dárgu Dorgo,
din Campeanu Mezei, din Cuteanu Kulfalvi și preste totu cele

terminale in „canu“ s'au prefacutu in „i.“ Va sa dica, nu atát'a s'au romanisatu Magiario-Secui, cátu s'au magiarisatu nume romanesce. — ceeace acumu iar Magiarii o folosescu, pentru de a trage rezultate in favórea loru. Magiarii voru sa se 'm-multiésca pentru ori ce pretiu, si mira-te-vei, de nu vei audi preste putinu vorbinduse fára sfiela prin diuarele loru de unu „poporu magiaru cu limba romána.“ Ce paguba, ce nu potu face cá Deucalionu si Pyrrha din metamorfosele lui Ovidiu, cari facura ómeni din petri. Tendinti'a acést'a sta 'n legatura cu aceea, ce o demasca atátu de bine stimatulu nostru corespundinte prin articululu: Proportíunea poporatiunei etc. ce-lu aducemu in fruntea foii de astadi. —

(Resbunarea unui redactoru.) Ministrulu Serbiei oprise pentru tóta Serbi'a diuariulu serbescu din Novisadu „Serbski Dnewnik“, cá unu organu inimicu regimului si poporului serbescu. La câteva zile sesi redactiunei unu telegramu dela insusi principele Michailu din Serbi'a, prin care acést'a cere ai se tramite si mai departe fóia numita. Dar redactorulu respunse totu prin telegramu, ca nu póte, de óre ce diuariulu e opritu in tóta Serbi'a, prin urmare si celui d'antáiu cetatianu alu Serbiei, adica principelui. —

(Garibaldi in Londr'a.) Despre distinctiunea, ce se facú lui Garibaldi in Londr'a, ne potemu face o intipuire intre altele si din aceea, ca 467 deputatiuni se rogasesa a fi priimite de Garibaldi, ear rogaminti din partea Dameloru pentru cáte o bucla de peru, incursera 267,000. Bietulu Garibaldi, sa ti-lu omóre cu omeni'a! —

Pap'a Pius IX s'a nascutu in 7 Maiu 1792, si asiá e de 72 ani. —

Archiepiscopulu gr. cat. Litvinovicz din Leopole (Lemberg) se instalá in 5 Maiu cu mare festivitate in biseric'a s. Georgiu. —

(Denumire.) Din Croati'a se scrie, ca Cancelarulu aulicu croaticu Mazuranics se va retrage dela postulu seu si va intrá in consiliulu statului, ear urmatoriulu lui va fi Ozegovics. —

Resultatulu bazarului dameloru din Pest'a, facutu in favórea lipsitloru din Ungari'a e: venitu curatu 23,660 f. 2 xr., care suma comitetulu dameloru o si impartí intre 10 comitate mai lipsite si comitetulu pestanu pentru impartirea de páne la cei asupriti de fómete. —

(Translatoru románu la Canc. aul. trans.) D. Iosifu Galu, Accesistu la Canc. aul. trans., e denumitu translatoru pentru limb'a romána.

Prospectu politicu.

Cestiunea armistitiului se pare ca 'n fine totusi se va aduce la o decisiune, de si nu finala, totusi multiamitóre deocamdata pentru tóte pártile. Poterile germane, iritate prin pretensiunea Daniei: cá ele sa 'ncteze cu dusmaniele, ear ea sa continue a 'acuiá porturile germane: acum dupace fortariti'a Friderici'a a 'nceputu a se destrói (stricá) prin armatele aliate si dupace ducele supremu Wrangel au impusu Intiei o contributiune grea de 650,000 taleri, prin care sa se despagubésca poterile germane pentru pagubele facute negotiului marinu germanu din partea Daniloru, póte ca se voru invoí la conditiunile de armistitiu propuse de poterile neutrale. In siedinti'a din 4 Maiu c. n., candu veni la desbatero cestiunea destructiunei Friderici'i, plenipotintele danesu Krieger sa fia vorbitu fórté cu focu asupr'a poteriloru germane, impuntandule „cele mai malitíose intentiuni fatia cu Dani'a cea cátu se póte de placabila.“

Cátu pentru escadr'a de náu austriace, ce e destinata a merge in marea medinoptala, aceea in 4 Maiu a sositu la Hamburg; de va merge in sa si in marea resaríténa, nu se scie de siguru; regimulu englesu a declarat in parlamentu, ca escadr'a englesésca numai atunci va esi, déca Austriacii voru intrá in marea resaríténa; de altmintrea instructiunile de lipsa suntu date marinei pentru ori ce casu. Se intielege de sine, ca indata ce flot'a englesa aru atacá pre cea austriaca séu prussésca, plenipotentiati Austriacu si Prussu ar parasí conferintiele.

Din Greci'a inregistrámu o schimbare a ministeriului. Ia cárma se afla partid'a moderata: Balbi Presiedinte, Aggerino pentru interne, Papazafepulos pentru justitia, Zimbrakaki pentru resboiu, Canarias pentru mariua, Caligas pentru esterne. — Armat'a englesa din insulele ionice se va retrage in 3 Iuniu.

In Itali'a, in urm'a caletoriei lui Garibaldi, iara ferbe mai tare; Ministrulu de interne a declarat in camer'a deputatiloru, ca nu póte espune planurile regimului fatia cu Garibaldi, pána cându nu va sci anumitu, ce vrea Garibaldi si partida lui.

Franci'a, punendu la reserva militi'a, alu cárei servitiu se gata in anulu 1864, se dice, ca aru fi redusu armat'a cu 45,000 de feciori; dar de óre ce in loculu acestor'a vinu mai totu atáti'a recruti, schimbarea in armata va fi de totu mica.

Prussi'a se imbata de triumfurile armatei sele in Schleswig-Holstein; in 4 Maiu c. n. se adusera la Berlinu 118 tunuri luate din siantiurile dela Düppel.

Russi'a se prepara a tramite 50,000 soldati la Besarabi'a; spre ce scopu, nu se spune. — Principele Gortschakoff a tramisu o nota cátra reprezentantii sei pela curtile straine, in carea espune mai pe largu, (ceea-ce comuniseramu si noi in nr. din urma), ca Russi'a nu crede a fi de lipsa congressulu europeanu, de órece caus'a polona e o cauza interna, ce se póte resolví numai cu privire la interesele imperiului intregu. — Franci'a prin acést'a va vedé tragendu-se cruce preste planurile sele; si cumca acést'a o simte in modu fórté neplacutu, se vede dintr'unu discursu, ce l'au avutu ambasadorulu rusescu cu ministrulu francesu Drouin de Lhuys, in care cestu din urma áretá fórté pe fatia simpatihiele Franciei si ale suveranului eii pentru Poloni, si dincontra cea mai amara reprobare a procederei Rusiei celei ortodoxe fatia cu Poloni'a cea catolica.

Mai nou.

„Botschafter“ aude, ca diet'a transilvana se va ocupá nainte de tóte cu propositiunea privitóre la organizarea curtii apelative pentru Transilvani'a, apai cu legea electorala. Asemenea crede „Botschafter“, ca se voru tramite dietei in curendu mai multe propositiuni regesci, cari se assecurara la conchiamarea eii, precum proiectulu de lege privitoriu la infiintarea unei bance ipotecarie, si altu proiectu privitoriu la protocoléle funduare.

In Clusiu se alesera deputati dietali dd. Conte Colomanu Eszterházy si Vitalis Bánay; in Ocn'a Sabiului: Alexandru Lakatos; in S. San-Georgiu Br. Sigismundu Szentkereszti; in Kézdi-Vásárhely Contele Pavelu Kalnokí, in Illyefalva Moise Berde; in Treiscaune: Contele Americu Mikó, Gregoriu de Tury, Contele Dionisiu Kalnokí.

Nr. 7—1

EDICTU.

Georgie Sierbu din comun'a Christiann, scaunulu Sabiului, de religiunea gr. res., carele de mai multi ani au parasitu pre legiul'a sea sotta Mari'a Iacovu Metiu din Aciliu, comitatu Albei de josu, fára a se sci loculu aflárei si petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia, negresitu sa se infatisieze inaintea scaunului protopopescu subscrisu, pentru-ca la din potriua, procesulu matrimoniale asuprai pornitu, se vá hotári si fára de elu in intielesulu ss. Canóne bisericesci.

Sabiü 21 Aprile 1864.

Scaunulu protopopescu gr. res. alu tractului Sabiului I. cá foru matrimonialu. Ioann Hanni'a. Protopopu.

Nr. 5-3 Se insciintieza publicului románu, cumca se afla de vendiare Predice pe tóte Dominecile, la serbatorile cele mai alese si la morti, cáte-va cu litere cirile, la Tipogarfia lui Georgiu Closius in Sabiü, si la autoru D. Parochu romanu Georgiu Metesiu in Cutu, — pretiulu: nelegate cu 2 f. si brosiurate cu 2 f. 10 xr.

Georgiu Metesiu, Parochu rom. in Cutu.

Pretiurile de piatia

din Sabiü, Martiu 28 Aprile (10 Maiu) 1864.

	fl.	xr.
Gráulu de frunte, galét'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de códa „	3	20
Secar'a galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	13
„ de midilocu „	2	7
„ de códa „	2	—
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	67
„ de midilocu „	1	60
„ de códa „	1	53
Cucuruzulu galét'a nemtiésca (Metzen) *)	2	7

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'a din Vienn'a 28 Apr. (10 Maiu.) 1864.

Metalicele 5%	72 35	Actile de creditu	194 10
Imprumulu nat. 5%	80 05	Argentulu	114 25
Actile de banca	781	Galbinulu	5 47